

бор може да бъде безкраен и да се изменя във времето. Едновременно с това на всички етапи на развитие най-важните елементи на избора се свеждат до:

- възможността за дълъг и изпълнен със здраве живот;
- възможността за придобиване на знания;
- възможността за достъп до ресурси, необходими за поддържане на

достоеен жизнен стандарт.

Ако тези основни елементи на избора отсъстват, и много други възможности се оказват недостъпни за човека. По тази причина те са заложени в предложения в първото издание на доклада за човешкото развитие обобщаващ измерител на човешкия просперитет - **индекс на човешкото развитие** (Human Development Index - HDI).

Индексът на човешкото развитие показва доколко условията на живот в дадена страна са близки до общоприети критерии за благополучие на хората. Критериите кореспондират с трите основни елемента на човешкия просперитет, заложени в концепцията за човешкото развитие - възможността да се живее дълго, да се получи образование и да се достигне достойно материално положение. Индексът комбинира съответните индикатори на тези три основни измерения на човешкия просперитет в една обобщена мярка (Жекова, 2007; United Nations Development Program, 2005).

Докато с индекса на човешкото развитие се отчитат постиженията в определени ключови области, създаденият по-късно обобщаващ измерител **индекс на човешката бедност** (Human poverty index - HPI) акцентира върху нереализираните възможности и лишенията. С помощта на индекса се оценяват и анализират неикономическите фактори на развитието, които са приоритетни за социално ориентираните общества. Той е разработен в два варианта - индекс на човешката бедност за развиващите се страни (HPI₁) и индекс на човешката бедност за страните, членки на Организацията за икономическо сътрудничество и развитие, и страните от Централна и Източна Европа (HPI₂) (United Nations Development Program, 2005). Разликата между двата варианта на индекса се свежда до вида на измерителите, на базата на които те се получават. Използваните за изчисляването им две групи измерители отразяват спецификата и разликите в степента на социално-икономическото развитие на страните, за които е предназначен съответният индекс.

Двата разгледани по-горе индекса принадлежат към група обобщаващи измерители, предложени от организацията “Програма за развитие при ООН” за международни сравнителни анализи. Измерителите са обединени чрез обща методологична рамка, изведена от философията на концепцията за човешкото развитие. Трите основни елемента на човешкото благополучие, заложени в концепцията и наречени при конструирането на индексите “измерения”, лежат в основата и на индекса на човешкото развитие, и на